

Sygn. akt VIA Ca 1526/07

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2008 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Jan Szachułowicz

Sędzia SA Urszula Wiercińska

Sędzia SO (del.) Beata Waś

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Mrozowska

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2008 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. S.

przeciwko [...] „[...]” S.A. w W.

o uznanie postanowienia wzorca umownego za niedozwolone

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 7 sierpnia 2007r., sygn. akt XVII AmC 85/07

- I. zmienia w całości zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu następującą treść:**

- 1) uznaje za niedozwolone i zakazuje wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienie wzorca umowy o treści „ W razie kradzieży (zaginięcia) pojazdu, [...] S.A. ustala odszkodowanie w kwocie odpowiadającej wartości pojazdu na dzień ustalania odszkodowania”,
 - 2) zarządza publikację wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt [...] „[...]” S.A. w W.,
 - 3) zasądza od [...] „[...]” S.A. w W. na rzecz R. S. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
 - 4) nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie od [...] „[...]” S.A. w W. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych,
- II. zasądza od [...] „[...]” S.A. w W. na rzecz R. S. 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancje odwoławczą.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia lutego 2007 r. R. S. wniósł o uznanie za niedozwolone postanowienia § 24 ust. 1 ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco „” Spółki Akcyjnej w W o treści: „w razie kradzieży pojazdu S.A. wypłaca odszkodowanie w kwocie odpowiadającej wartości pojazdu na dzień ustalania odszkodowania”.

W odpowiedzi na pozew „”
” Spółka Akcyjna w W wniosło o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu sierpnia 2007 r. pozwany oświadczył, że w dniu lipca 2007 r. zostały uchwalone nowe warunki ubezpieczeń autocasco, które uchyliły warunki będące przedmiotem sporu.

Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2007 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do oświadczenia pozwanego o uchyleniu objętych sporem owu autocasco zważono, że w świetle treści art. 479⁴⁰ k.p.c. przyjęcie przez Sąd jego prawdziwości, na co zresztą w sprawie nie ma żadnego dowodu, nie skutkowałoby oddaleniem powództwa z tej przyczyny. Zaniechanie bowiem przez pozwanego stosowanie skarżonego postanowienia wzorca umowy po wytoczeniu powództwa, co ma miejsce w niniejszej sprawie, nie ma wpływu na bieg postępowania.

Wobec powyższego stwierdzono, że należało dokonać oceny zasadności roszczenia powoda pod kątem obowiązującego prawa materialnego. Wskazując na

treść przepisu art. 805 § 1 k.c., w którym zdefiniowano pojęcie umowy nazwanej, a którą to umową jest umowa ubezpieczenia, Sąd Okręgowy podniósł, że omawiana umowa nie jest umową wzajemną ze względu na element losowości stosunku ubezpieczeniowego. Strona ubezpieczająca osiąga zaspokojenie swojego interesu przez to, że w zamian za przyrzeczenie pokrycia uszczerbku większego, lecz niepewnego, godzi się ponieść ciężar mniejszy, lecz za to pewny w postaci opłacanej składki. Z kolei ubezpieczyciel, w skali wielkich liczb i rachunku prawdopodobieństwa, ponosi ryzyko kontraktowe w o wiele mniejszym stopniu przy uwzględnieniu całości umów przez siebie zawieranych z uwagi na wielkie środki finansowe zgromadzone drogą składek funduszu ubezpieczeniowego. Sąd Okręgowy wskazał, że wobec powyższego, w stosunku ubezpieczeniowym nie ma mowy o ekwiwalentności świadczeń pozostającej cechą umów wzajemnych. Zatem wywody powoda o naruszeniu w badanych owu zasady ekwiwalentności świadczeń, co świadczyć ma o abuzywności treści § 24 ust. 1 owu autocasco, są z gruntu nietrafne.

Sąd orzekający stwierdził również, wskazując na treść art. 385¹ § 1 k.p.c., który definiuje niedozwolone postanowienia umowne, że za tego typu postanowienia nie mogą być uznane te, które określają główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Podzielono także stanowisko Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 9 października 2003 r., V CK 277/02, co skutkowało uznaniem analizowanego postanowienia § 24 ust. 1 za konkretyzację świadczenia głównego pozwanego, które z mocy art. 385¹ § 1 zd. drugie k.p.c. nie podlega weryfikacji pod kątem abuzywności.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę na okoliczność - cytując treść zapisów § 28 ust. 3-6 owu, ustalające konkretne terminy likwidacji szkody - że w świetle tych unormowań owu pozostających w logicznym związku z normą § 24 ust. 1 główne świadczenie pozwanego ubezpieczyciela zostało sformułowane jednoznacznie. Z kolei wartość pojazdu została precyzyjnie zdefiniowana w § 2 ust. 17 owu, jako

jego wartość rynkowa ustalona przez ubezpieczyciela na podstawie notowań rynkowych cen pojazdu danej marki, typu, roku produkcji, jego okresu eksploatacji, wyposażenia, przebiegu i stanu technicznego. Podstawą do określenia wartości rynkowej pojazdu w całym okresie ubezpieczenia jest aktualny katalog uznany przez ubezpieczyciela, w oparciu o który ustalana jest suma ubezpieczenia oraz odszkodowanie, a nazwa katalogu podawana jest w umowie ubezpieczenia. Ponadto wskazano, że zaskarżone postanowienie w zgodzie z zasadą wynikająca z art. 363 § 2 k.p.c., według której jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona wg cen z daty ustalenia odszkodowania.

Apelacje od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie art. 385¹ k.c. w zw. z art. 362 k.c. w zw. z art. 805 i 807 k.c. poprzez uznanie, iż zaskarżone postanowienie nie jest klauzulą abuzywną. W uzasadnieniu wskazał, że pogląd o niewzajemnym charakterze umowy ubezpieczenia jest poglądem mniejszościowym i większość doktryny, jak i judykatura ustalając charakter umowy ubezpieczenia przyjmuje, iż jest to umowa wzajemna, gdzie świadczeniem wzajemnym zakładu ubezpieczeń jest wzięcie na siebie ryzyka powstania szkody, a w razie jego powstania wypłata odszkodowania. Ponadto apelujący podniósł, że zarzut dotyczący abuzywności zaskarżonego postanowienia nie dotyczył wprost sumy odszkodowania, ale procedury jego ustalania wynikającej z owu, która to procedura i wynikające z niej wątpliwości przedstawione w pozwie nie zostały w żaden sposób poddane przez Sąd I instancji analizie. Zaskarżone owu nie zawierają bowiem postanowień, które wskazywałyby na termin, w którym zakład ubezpieczeń winien ustalić wysokość należnego odszkodowania.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uznanie postanowień § 24 ust. 1 wzorca umowy

„ Spółki Akcyjnej w W „ogólne warunki ubezpieczenia autocasco” za niedozwolone oraz o zasądzenie od

pozwanego na jego rzecz kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona, a zarzuty w niej podniesione w większości celne.

Umowa ubezpieczenia jest umową nazwaną, zdefiniowaną w art.805§1 kodeksu cywilnego nadającego jej brzmienie: „przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. „Według § 2 tego przepisu „przy ubezpieczeniu majątkowym świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku”.

Owu ubezpieczenia mają na celu przede wszystkim konkretyzację świadczenia głównego stron umowy.

Art.385¹§1k.c. definiuje niedozwolone postanowienia umowne jako kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszającymi jego interesy. Jednak za tego typu postanowienia nie mogą być uznane te, które określają główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd Apelacyjny podziela także stanowisko Sądu Najwyższego, na które powołuje się w swoim uzasadnieniu Sąd Okręgowy (sygnatura akt V CK 277/02 opublikowany w OSNC 2004/11/184), że za postanowienie owu ubezpieczenia dotyczące określenia sumy ubezpieczenia i odszkodowania oraz wartości pojazdu będącej podstawą i dla ustalenia sumy ubezpieczenia i dla ustalenia wysokości odszkodowania określają głównie świadczenia ubezpieczyciela i ubezpieczającego, co w sposób oczywisty skutkuje z mocy art. 385¹ § 1 kc brakiem możliwości weryfikacji takich postanowień (w przedmiotowej sprawie § 24 ust 1 owu) pod kątem abuzywności. Z cytowanego wyżej przepisu art. 385¹ § 1 kc wynika jednak,

że podlegają takiej weryfikacji jeżeli zostały sformułowane w sposób nie jednoznaczny.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zakwestionowany § 24 ust 1 wzorca umowy S.A. „Ogólne warunki ubezpieczeń autocasco” zawiera w ocenie Sądu Apelacyjnego niedozwolone postanowienie z uwagi na jego niejednoznaczne sformułowanie.

W przyjętym wzorcu pozwane Towarzystwo wskazując sposób ustalania wysokości odszkodowania nie precyzuje na jaki dzień ustalana jest wartość pojazdu.

Niejednoznaczność postanowienia zawartego w § 24 pkt 1 ustalającego odszkodowanie na kwotę odpowiadającą wartości pojazdu na dzień ustalenia odszkodowania wydaje się oczywista. Niewątpliwie nie jest to dzień powstania szkody, należy wnioskować, że jest to bliżej nieokreślony dzień pomiędzy 7 dniem od otrzymania przez pozwanego zawiadomienia o szkodzie, w tym terminie bowiem pozwany zobowiązany jest zgodnie z § 22 OWU wszcząć postępowanie likwidacyjne a dniem wypłacenia odszkodowania. Już samo użycie w zakwestionowanym postanowieniu czasownika niedokonanego sugeruje nie konkretny dzień na który wyliczana jest wartość szkody w tym wypadku wartości skradzionego pojazdu a jedynie okres czasu (ustalania odszkodowania) który nie pozwala na określenie tego dnia ani choćby sposobu w jaki możnaby byłoby dokonać jego określenia. Konkretnego dnia na który wyliczona jest wartość pojazdu stanowiącą jednocześnie wysokość odszkodowania nie da się także wyinterpretować z innych zapisów owu w tym zapisów dotyczących definicji szkody całkowitej, wartości rynkowej pojazdu czy zgłoszenie szkody.

Zgodnie z treścią art. 385¹ kc niejednoznaczne postanowienia umowne należy uznać za niedozwolone jeżeli kształtują one prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak wskazania konkretnego dnia na który wyliczona jest wartość pojazdu może prowadzić do znacznej różnicy czasowej pomiędzy powstaniem szkody a dniem ustalenia odszkodowania co w sposób

oczywisty może wpłynąć na przyjętą ostatecznie wartość rynkową samochodu, na której wyliczenie podstawowy wpływ ma rok produkcji.

Bezprzedmiotowe, w kontekście treści pozwu są rozważania Sądu Okręgowego dotyczące zarówno sposobu ustalenia wartości rynkowej samochodu, co do którego pozwany nie zgłaszał zastrzeżeń jak również termin wypłaty ustalonego odszkodowania bo zasady te wynikają wprost z przepisów i też nie były kwestionowane.

Jedyną kwestią sporną był dzień, na który ma być wyliczona wysokość odszkodowania, a do tej kwestii Sąd Okręgowy się nie odniósł.

Ocenę Sądu Apelacyjnego wzmacnia także stanowisko samego pozwanego który przed wydaniem orzeczenia przez Sąd Apelacyjny doprecyzował kwestionowany zapis owu.

Uznając zarzuty apelacji za uzasadnione Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł jak w sentencji o kosztach rozstrzygając na podstawie art. 98 kpc.